

VPRAŠANJA - GIBANJI ZA DOSTOJNO DELO IN SOCIALNO DRUŽBO TER DELAVSKE SVETOVALNICE

SPLOŠNO

1. Ali nameravate obrniti trend desetletij postopnega krčenja delavskih in socialnih pravic? Če da, kako? Če ne, zakaj ne?

Trend krčenja delavskih pravic je treba obrniti z različnimi mehanizmi in na različnih področjih. Govorimo o vzpostavitvi vzdržne socialne blagajne, večji medgeneracijski solidarnosti, zmanjšanju obdavčitve plač, reševanju pokojninske blagajne in zagotavljanju dostojnih pokojnin ter nenazadnje z regulacijo trga dela (prekarno delo, ureditev enotne pogodbe o zaposlitvi itn.).

DELO

2. Ali boste preprečili zlorabe na področju agencijskega dela (npr. napotitve za nedoločen čas, neenak delovni položaj agencijskih delavcev)? Če da, kako?

Menimo, da se s tem, ko se omogoča posredovanje delavcev preko agencij, povečuje možnost za destabilizacijo trga dela. Zavzemamo se za stališče, da bi agencije morale le posredovati delavce, ki se nato direktno zaposlijo pri delodajalcu, ne pri agencijah. Noben predpis ali ukrep namreč ne more dovolj učinkovito preprečiti zlorab in izkoriščanja delavcev, ki so zaposleni preko agencij.

3. Ali boste določili minimalno plačo kot najnižjo osnovno plačo?

Zavzemamo se za izenačitev osnovne in minimalne plače, prav tako za večje neto izplačilo na račun manjše obdavčitve plač. Zavzemamo se, da se plača dvigne, vendar na pameten način. To pomeni na račun davkov in prispevkov. Obenem znižamo DDV in pocenimo dobrine. Tako povečamo kupno moč ljudi. Ko povečamo kupno moč ljudi, se potrošnja poveča, poveča se t. i. »cash flow« – denarni obtok in država pobere več davka na »prijazen način«.

4. Ali boste zagotovili javno objavo vseh delodajalcev, ki kršijo delovno in socialno zakonodajo?

Podpiramo javno objavo vseh delodajalcev, ki kršijo delovno in socialno zakonodajo. Ta mehanizem je do sedaj že večkrat uporabil tudi Zavod za zaposlovanje. Ob tem moramo dati delodajalcem tudi možnost, da javno objavijo svoje pojasnilo oziroma obrazložitev.

5. Ali boste podprli takojšen pričetek »in-sourcinga«, torej prenosa osnovnih dejavnosti v javnem sektorju iz zunanjih izvajalcev nazaj v javni sektor?

Seveda. Zagovarjamo stališče, da imamo v Sloveniji zelo široko javno upravo in da je zelo nesmiselno plačevati za opravljanje dela v javnem sektorju zasebnim izvajalcem. Če zaposleni v določenem javnem sektorju ne zmorejo opraviti svojega dela, je morda na mestu premislek o učinkovitosti take ekipe. Javni sektor mora delovati brez dodatnih izdatkov (že sedaj le-ti presegajo nosilnost gospodarstva).

6. Ali boste podprli vključitev dela prek pogodb civilnega prava v delovnopravno in sindikalno zakonodajo, da se delavcem zagotovi pravica do stavke in sindikalna reprezentativnost?

Podprli bomo zakonodajo, ki bi vsem delavcem, ne glede na vrsto zaposlitve, omogočala enake pravice.

7. Ali boste ustrezno uredili način in višino plačila pri netipičnih oblikah dela? Če da, kako? Če ne, zakaj ne?

V prvi vrsti želimo ustvariti predvsem optimalno davčno okolje, kar bo v osnovi dvignilo plače. Zagovarjamo pa stališče, da se mora prosti trg uravnavati sam, brez državnega intervencionizma.

8. Ali boste podprli spodbudo pri uveljavljanju statusa ekonomsko odvisne osebe in dvig cene ekonomsko odvisnih oseb na primerljivo raven z zaposlenimi?

Zagovarjamo stališče, da če oseba več kot 50% svojega časa porabi za enega naročnika oziroma več kot 50 % svojih prihodkov pridobi od enega naročnika, da ji pripadajo enake pravice kot ostalim zaposlenim.

9. Ali boste podprli prilagoditev postopka ugotavljanja prikritega delovnega razmerja na način, ki bi bo razširil skupino tistih, ki trenutno zaradi omejitev v inšpekcijskem postopku ne prejmejo pogodbe o zaposlitvi?

Podpiramo stališče, da je potrebno ugotavljati prikrita delovna razmerja, vsekakor pa naj to ne doprinese k še večji birokratizaciji delovnih razmerij.

10. Ali boste podprli zaostritev pravil pri javnem naročanju?

Če je s tem mišljen ZJN3C, menimo, da je dobro, da se zakon spreminja glede na odločbe državne revizijske komisije in sodb sodišč. Vsekakor je potrebno poskrbeti, da se z izvajanjem javnih naročil poskrbi za spoštovanje temeljnih načel Zakona o javnem naročanju in da se naročnikom da jasne usmeritve, pripomočke, vzorce, kako to dosežejo ... ali je beseda zaostritev za to primerna? Če je zakon preveč tog, onemogoča nakupe oziroma nabave kvalitetnih izdelkov, storitev in gradenj, zato je potrebno paziti kaj in kako se sprejema. Vsekakor bi bilo potrebno povečati nadzor nad javno porabo denarja, nad izvajanjem javnih naročil ipd. ter pri tem uskladiti delovanje računskega sodišča, državne revizijske komisije in pristojnih sodišč. Kot je sedaj predlagan ZJN3C, menimo, da ni ustrezno zasnovan. Dopušča vrsto nepravilnosti in ne zmanjša možnosti korupcije, hkrati terja nove zaposlitve, resurse ipd.

11. Ali boste podprli okrepitev inšpektorata za delo?

Smo za optimizacijo javne uprave, kar pomeni, da bi na eni strani zmanjšali njen obseg, na drugi strani pa dvignili njeno učinkovitost, tudi preko skrajševanja raznih postopkov.

SOCIALA

12. Ali boste zagotovili ustrezno višino minimalnih življenjskih stroškov in njihovo redno letno usklajevanje?

Preko ustvarjanja ugodnega davčnega okolja in znižanja DDV želimo dvigniti kupno moč prebivalstva, nižje cene in večje plače pa bodo doprinesle k večji potrošniški košarici. Vsekakor se zavzemamo tudi za redno letno usklajevanje minimalnih življenjskih stroškov in sprejemanju ukrepov za višjo kvaliteto življenja prebivalcev Republike Slovenije.

13. Ali boste zagotovili pravico do varstvenega dodatka samo glede na dohodek?

Zagovarjamo stališče, da so vsi socialni transferji vezani na državljanstvo Republike Slovenije, tako tudi varstveni dodatek. Menimo, da je varstveni dodatek potrebno vezati na več različnih dejavnikov, ne samo na dohodek.

14. Ali boste podprli kritje nadomestila za bolniško odsotnost za samozaposlene iz javnih sredstev najmanj nekaj dni od začetka ali že od prvega dne bolniške odsotnosti? Kako se opredeljujete do [predloga za ureditev bolniškega staleža samozaposlenih](#), oblikovanega leta 2020 v sodelovanju med Gibanjem za dostojno delo in socialno družbo ter Filozofsko fakulteto UL?

Podpiramo kritje nadomestila za bolniško odsotnost za samozaposlene že od prvega dne dalje. Menimo, da je podan predlog dobro zamišljen, a bi se poskušali izogniti novemu dodatnemu zdravstvenemu zavarovanju. Potrebna sredstva za plačilo bolniških nadomestil lahko najdemo v proračunu za tem, ko odpravimo sistemsko korupcijo, zaradi katere RS letno izgubi skoraj 3,5 milijarde EUR.

15. Ali boste podprli progresivno odmero prispevkov samozaposlenih?

Podprli bomo znižanje obdavčitve plač in prispevkov za samozaposlene, kar bo ne glede na progresivno odmero prispevkov prispevalo k višji plači za vse plačne razrede.

ZDRAVSTVO

16. Ali boste ukinili dopolnilno zdravstveno zavarovanje? Če ne, zakaj?

Da, če se z rednim zavarovanjem lahko zagotovi dovolj sredstev za vse potrebe po zdravstvenih storitvah (stvar dogovora o velikosti košarice). Če bomo uspeli cene delovnih sredstev, zdravstvenih pripomočkov, zdravil in vsega, kar za izvajanje zdravstvenih storitev potrebujemo, znižati na cene EU povprečja, lahko na letni ravni privarčujemo preko 400 milijonov evrov, ki so do zdaj romali k dobaviteljem opreme in zdravil zaradi sistemske korupcije in nepotizma v zdravstvu. Z njimi lahko zagotovimo najmanj 10% več zdravstvenih storitev letno v javnem zdravstvu in ustrezno izboljšamo gnotni položaj vseh zdravstvenih delavcev. Posledica tega bi bila tudi drastično

zmanjšanje potrebe po dopolnilnem popoldanskem delu zdravnikov iz javnega sektorja še v zasebnem sektorju.

17. Ali boste zagotovili ustrezno število družinskih zdravnikov v javnih zdravstvenih zavodih brez širjenja koncesij zasebnikom?

Rešitve za reformo zdravstvenega sistema so v resnici popolnoma enostavne in jih lahko vidimo v modernih evropskih državah, kjer je v ospredju pacient, kar je bistveno, saj je zdravstvo namenjeno slednjemu. Zdravstvene ustanove je potrebno ustrezno sistematizirati in po potrebi kadrovske prevetriti, kar se tiče vodilnega osebja. Pri tistih, ki poslujejo nerentabilno, je potrebno razmisliti o ustreznih oblikah javno-zasebnega partnerstva, pri čemer mora biti v ospredju kvaliteta storitev za paciente. Zdravstvo mora reševati težave bolnikov. Naše zdravstvo bomo modernizirali tako, da bo temeljilo na prosti izbiri, pri čemer bo bolnik sam izbiral, kje znotraj tovrstnega sistema se želi zdraviti. Pri tem je najpomembnejše, da so za bolnika vse storitve plačane iz javnega denarja, ne glede na to, če se po lastni volji zdravi v državni ali nedržavni/privatni ustanovi. Zato je to javno namesto državno zdravstvo, ki prav tako ni privatizacija zdravstva.

18. Ali boste na seznam poklicnih bolezni uvrstili poklice, kot so recimo čistilke in proizvodni delavci ter drugi delavci v dejavnostih z visoko fizično intenzivnostjo dela?

Področje že vsaj 40 let ni bilo prevetreno in obnovljeno, priznane poklicne bolezni izginjajo, pojavljajo se nove, ki niso priznane. Za to bo potreben kar močan angažma področja medicine dela in športa. Šele po prenovitvi bo mogoče konkretno poskrbeti za tisoče posameznikov in posameznic, ki zdaj trpijo nekompenzirano škodo za zdravje, kateri bremeni zgolj javno zdravstveno blagajno in zasebne prihranke prizadetih, a ne delodajalcev oziroma industrije, ki zaposluje tovrstne delavce.

Stroka mora podati rešitve, politika jih mora upoštevati in implementirati v zakonodaji, nikakor ne obratno. Ravno zaradi tega, ker je politika narekovala stroki rešitve, smo tukaj, kjer smo.

INVALIDI

19. Ali boste delovnim invalidom zagotovili ustrezno pravno, socialno in ekonomsko varstvo? Če da, kako?

Trenutni sistem, ki ureja invalidnine, je zastarel in slab. Invalidska pokojnina je pravica iz socialnega zavarovanja, zato je njena višina odraz plačanih prispevkov, kar v praksi pomeni, da so na najslabšem ravno tisti z najmanj delovne dobe. Večina invalidsko upokojenih oseb prav tako ni upravičena do varstvenega dodatka, ker je cenzus postavljen previsoko.

Invalidsko upokojene osebe niso same krive za svoje bolezni, zato bi bilo potrebno najti način, da kot družba omogočimo dostojno preživetje tudi invalidsko upokojenim posameznikom. Vsekakor se je pri tem smiselno nasloniti na pristojne invalidske

organizacije, ki se vsakodnevno soočajo z nastalimi stiskami in imajo veliko konkretnih predlogov za rešitev te situacije.

Potrebno bi bilo tudi povezati vse organe, ki so vključeni v invalidsko upokojevanje in bolniške odsotnosti ter vse to povezati z delovno rehabilitacijo. Seveda je to del težave, ki bi se reševala tudi s postopno debirokratizacijo naše države. Trenutni sistem invalidskega upokojevanja je namreč zajet v več zakonih in nešteto podzakonskih aktih, tako da se večina ljudi v tej zmešnjavi ne znajde najbolje.

TUJCI

20. Ali boste podprli ukinitvev enoletnega obdobja po sporazumih o zaposlovanju z BiH in Srbijo, v katerem mora biti tuj delavec zaposlen pri prvem delodajalcu?

Podpiramo stališče prostega trga, tako bomo podprli ukinitvev pogojevanja časa zaposlitve pri prvem delodajalcu. Če nekdo želi delati v RS, se mu mora to delo tudi omogočiti in ne omejevati.

21. Ali boste podprli ukinitvev zadnjih sprememb tujske zakonodaje, ki podaljšujejo obdobje združevanja družine na dve leti, zaostrejejo dokazovanje ustreznih sredstev in uvajajo 6 mesečno periodično preverjanje zadostnih sredstev?

Menimo, da se je ta zakonodaja spremenila tudi zaradi izkoriščanja socialnih transferjev. To težavo lahko rešimo tudi drugače in sicer tako, da se izplačilo socialnih transferjev omeji le na državljane Republike Slovenije. Menimo, da kolikor ne bo finančne spodbude za množično priseljevanje, se bo tudi to uravnavalo samo od sebe. Tako bodo tudi družine premislile o tem, kje bodo lahko našle zaposlitev, ki bo omogočala preživetje cele družine.

22. Ali boste podprli javno objavo seznama delodajalcev ki imajo prepoved zaposlovanja tujcev?

Seveda zagovarjamo transparentnost na vseh področjih družbenega delovanja.

GOSPODARSTVO

23. Ali boste podprli udeležbo delavcev pri upravljanju v podjetjih prek delavskega solastništva oziroma združništva? Kako?

Menimo, da se morajo take zadeve reševati znotraj podjetij in ne z vmešavanjem države. Nekatera podjetja so res na boljšem, če se odločijo za solastništvo delavcev, tako se tudi poveča motivacija zaposlenih. Ker zagovarjamo prosti trg, ne podpiramo intervencije države v teh odločitvah. V določenih sektorjih, kot je kmetijstvo, je ustanavljanje zadrug in skupen nastop na trgu zelo zaželena oblika povezovanja.

24. Ali boste podprli zakonske prostorske pogoje za ustanovitev in delovanje podjetij (kot je to urejeno za agencije za zagotavljanje dela) z namenom pregona veriženja slamnatih podjetij?

Smo proti dodatnim pogojem za ustanovitev in delovanje podjetij, namesto tega predlagamo povečanje nadzora in uvedbo finančne policije.

25. Ali boste podprli določbo, da mora bodoči/nekdanji lastnik pred odsvojitvijo deleža v podjetju registrskemu sodišču predložiti poslovno dokumentacijo ki dokazuje dejansko izvajanje dejavnosti, za katero je podjetje registrirano?

V skladu s težnjami po debirokratizaciji in zmanjševanju obsega javne uprave si želimo tudi skrajševanja postopkov v gospodarskih dejavnostih. Zavzemamo stališče, da se izvaja nadzor tam, kjer se posumi na nezakonito delovanje, ne kar vsepovprek.

26. Ali boste podprli uvedbo splošne kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti, ki bi vključevala določbe za netipične oblike dela?

Zavzemamo se za čim manjši vpliv države na gospodarstvo. Izkušnje iz prakse namreč kažejo, da več pravil prinaša več omejitev, kar negativno vpliva na razvoj malih podjetij. Vaše vprašanje se verjetno nanaša na zagotavljanje večje socialne varnosti v netipičnih oblikah dela, kar bi mi rešili z drugimi instrumenti (nižji davki, višji socialni transferji za tiste, ki so do njih upravičeni, boljši gospodarski pogoji itd.).